

- Caravaggio
- Temadag: Romeren som menneske og borger
- Artikel: Tempus fugit

Kære medlemmer

Sommeren er (desværre) ved at være forbi. Til gengæld er Romselskabets efterårssæson i fuld gang. Vi har allerede haft vores første arrangement på Politigården i København. Vi havde to rundvisninger med tre veloplagte pensionerede betjente fra Politimuseet og en fin afslutning i Ubbes vinhandel.

Næste arrangement omhandler Caravaggio og afholdes den 26. september i Salon K, og derefter afholdes en temadag den 2. november på Gentofte Hovedbibliotek. Begge arrangementer er beskrevet i dette nyhedsbrev. Bemærk at der kun er enkelte pladser tilbage til Caravaggio-foredraget.

I sommeren 2024 er to bestyrelsesmedlemmer (Per Kristian Madsen og Katharina Fønnesbech) udtrådt af bestyrelsen, og de valgte suppleanter er indtrådt i stedet. Der vil derfor være ledige pladser i bestyrelsen i forbindelse med valget på generalforsamlingen i marts 2025. Hvis du har lyst til at gøre en indsats i bestyrelsesarbejdet så kontakt formand Paul Anker Lund (pasl@outlook.dk)

Mange hilsner
Bestyrelsen

Caravaggio

Foredrag ved kunsthistoriker **Birgitte Zacho**

Arrogant, oprørsk og voldelig. Caravaggios korte og stormfulde liv matchede dramaet i hans værker. Karakteriseret af deres dramatiske, næsten teatraliske belysning, var Caravaggios malerier nyskabende, men også kontroversielle, ja nærmest provokerende. Hans kunst fik stor indflydelse på mange efterfølgende kunstnere, men blev senere nærmest glemt. Efter hans genopdagelse i begyndelsen af 1900-tallet, står han i dag som en af de helt store genier i kunsthistorien.

Han var født Michelangelo Merisi (1571-1610). Caravaggio er navnet på kunstnerens hjemby i Lombardiet i det nordlige Italien.

Caravaggio var en genial maler, og han blev feteret af indflydelsesrige kardinaler og adelige i Rom. Men han var også en slagsbroder, der levede meget af sit liv på gaden. Han kom tit i voldeligt klammeri og endte med at myrde en anden person i forbindelse med en sportskamp.

Han flygtede og kom til bl.a. Napoli, Sicilien og Malta. Men igen på grund af sit voldsomme temperament, måtte han forlade Malta. En benådning fra paven var dog på vej, og han drog med skib tilbage mod Rom. Han nåede dog aldrig så langt, da han blev ramt af sygdom og døde undervejs i Porto Ercole få kilometer fra Rom.

Birgitte Zacho er mag. art. i kunsthistorie og museologi og arbejder freelance med formidling af kunst i mange forskellige sammenhænge. Hendes speciale og primære vindensområde er dansk og europæisk kunst fra det 18. og 19. århundrede.

Tid: torsdag den 26. september 2024 kl. 17.00

Sted: Salon K, Huset, Rådhusstræde 13, 1466 København K

Pris: Prisen for deltagelse i arrangementet samt et let måltid og to glas vin er 360,- kr. for medlemmer af Romselskabet S.P.Q.R. og 440,- kr. for ikke-medlemmer af Romselskabet S.P.Q.R.

Tilmelding: Tilmelding sker udelukkende via dette link: <https://romselskabet-spqr.safeticket.dk/caravaggio>

Sidste frist for tilmelding: 20. september 2024

Temadag: Romeren som menneske og borger

Temadag den 2. november 2024

Gentofte hovedbibliotek, Øregårds salen 10.00 -15.30

På temadagen belyses en række spørgsmål om almindelige mennesker i antikkens Rom. Hvordan levede, tænkte og handlende den almindelige borger for 2000 år siden?

Hvordan dannede man familie? Hvordan taklede man sygdom og død? Hvordan sikrede man en indtægt? Hvornår og hvordan festede man? Hvad var almindelige romere allermest optaget af?

Men kan vi overhovedet danne os et reelt billede af den almindelige romers opfattelse af livet og sig selv gennem de kilder - skriftlige og arkæologiske - vi i dag har til rådighed?

På temadagen giver en række foredragsholdere med hver deres indfaldsvinkel et indblik i, hvordan livet var for den almindelige romer i perioden fra kejser Augustus regeringstid (27 f.Kr.-14 e.Kr.) til ca. 250 e.Kr. En tid hvor der var opgang og relativt fredeligt i Rom. Pax Romana.

Program

Kl.10.00-10.15

Ankomst og velkomstkaffe

Kl.10.15-11.00

Troens og videnskabens verden. Hvilke betydninger havde religion og videnskab?

Susanne William Rasmussen, antikhistoriker og religionssociolog, dr.phil. & ph.d.

Med udgangspunkt i begreberne religio, superstitio, og scientia diskuteres religionens og videnskabens gennemgribende betydninger i det romerske samfund – hvad enten det drejede sig om indvoldstydning eller vandteknologi.

Etruskisk bronzemodel af en fårelever, der blev brugt til indvoldstydning, på Museo Civico i Piacenza. (Lokilech, Wikimedia Common)

Kl.11.05-11.50

Rigtige mænd, ordentlige kvinder og perverse typer: sex og køn i antikkens Rom – og sidenhen.

Ittai Gradel, klassisk arkæolog og antik historiker.

Var kvinder altid fra Venus og mænd fra Mars – eller er det først vores kultur, der har fundet på det? Begreber som køn og seksualitet er i dag til debat som aldrig før.

Også romerne diskuterede heftigt begreber som køn og kønsroller, korrekt og forkert sex, forskellene på mænd og kvinder (og forvirrende typer derimellem). Fx var det kendt, at kvinders sexlyst var ti gange stærkere end mænds. Hvor denne og andre ideer stammede fra, og hvad de betød for romersk kultur og samfundsindretning, vil være temaet – med afstikkere til lignende diskussioner sidenhen.

Hvad mon hun hvisker hende i øret?
Tænk dig nu om?
Eller: Dit hår sidder perfekt?
Fra 'Huset med guldarmbåndet' i Pompei
(Wmpearl, Wikimedia Commons)

Kl.11.50-12.45:

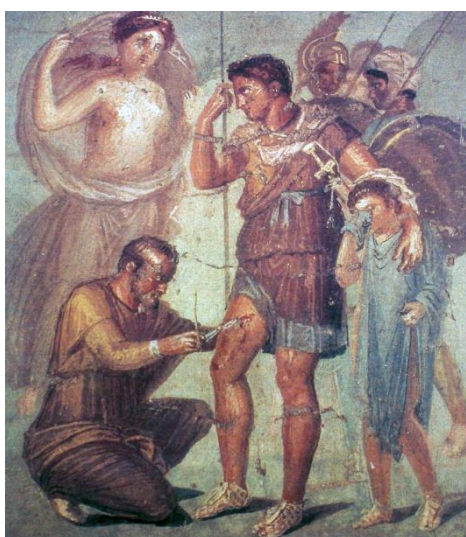
Frokost

Kl.12.45-13.30:

Helbredelse og forebyggelse i Romerriget – suppleret med gladiator-kirurgi

Ole Sonne, dr.med., lektor emeritus.

I Romerriget var det almindelig dannelsel, at man selv tog vare på eget helbred. Lægefaget blev ikke anset for passende for en fri borger, så mange læger kom fra Grækenland eller Mellemøsten. Flere rige havde en slave som læge. Da mange af lægerne var frigivne slaver, forhøjede det ikke just erhvervets anseelse. Gladiator-kampene gav til gengæld rigeligt øvemateriale for kirurgerne. Var romerne inferiøre på det lægevidenskabelige område, var de til gengæld suveræne til organisering, logistik og hygiejne. Byernes vandforsyning og kloakering var gennemtænkt med streng adskillelse mellem rent drikkevand og spildevand. Lange vandledninger førte rent vand fra bjergene ind til et fintmasket fordelingsnet i byerne. Denne forebyggende indsats har formentlig så rigeligt opvejet de manglende terapeutiske muligheder, som alligevel var begrænsede på den tid.

Lægen Japix behandler Aeneas' stiksår i låret omgivet af moderen Venus og hans grædende søn Ascanius. Fresko fra midten af 1. århundrede fra Kirurgens Hus i Pompeji. (Wikimedia Commons)

Kl.13.35-14.20

Arbejde, håndværk og fritid hos romerne

Thyge C. Bro, mag.art. i klassisk arkæologi.

Arbejdsdagen begyndte ved solopgang, og den sluttede omkring kl. 14.00 afhængig af årstiden, fordi dagen og natten var inddelt i tolv timer uden hensyn til årstiderne. Der var få, men koncentrerede helligdage; syvdagsugen er ikke en romersk opfindelse.

Arbejdet var manuelt med få maskiner eller hjælpemidler. Alt skulle løftes eller bæres af mennesker. Romerne var dygtige håndværkere både indenfor byggeri i lige så høj grad indenfor træ og møbler.

Fritiden var knap, og ofte måtte man selv stå for underholdningen; dog var der enkelte daglige tilbud. Den formuende klasse var bevidst om, hvad fritiden skulle bruges til. Otium ovenpå negotium.

Kl.14.20-14.45

Kaffepause

Kl.14.45-15.30

Tribut, landbrug og handel: Imperiets økonomi

Peter Fibiger Bang, historiker med speciale i romersk økonomi på Saxo instituttet.

Etableringen af det romerske imperium skabte store økonomiske forandringer. Provinserne blev pålagt tribut som betalte for hæren og storbyen Rom. Slaveriet tog til i omfang. Et hovedrigt aristokrati voksede frem, og overalt fungerede byer som sæde for magten. Her herskede lokale eliter, som efter, de havde overvundet det første chok efter erobringen, fandt ud af at benytte imperiet til at styrke deres egen position.

Pris: 465,- kr for medlemmer af Romselskabet. For ikke-medlemmer er prisen 545,- kr. Prisen dækker deltagelse i temadagen samt frokost med tærte og salat samt et glas vin/en øl/ eller en vand samt velkomst- eftermiddagskaffe eller the og vand. Ved eftermiddagskaffen kage og frugt.

Tilmelding kan udelukkende ske ved betaling på nedenstående link, og senest 24.okt.

[https://romselskabet-spqr.safeticket.dk/Romeren som menneske og borger i antikken](https://romselskabet-spqr.safeticket.dk/Romeren%20som%20menneske%20og%20borger%20i%20antikken)

Hvad mon de taler om? Siger han farvel? Eller er han netop kommet hjem fra krigen? Barnet i midten holder noget, der ligner en fakkel. En opretholdt fakkel var et symbol på liv og sejr. Pax Romana eller ej. Det antikke Museum i Algier. (Meriam Cherif, Wikimedia Commons)

Tempus fugit: Tiden iler.

Men hvordan holdt romerne styr på den?

Og hvad gør vi selv?

Ole Andersen og Per Kristian Madsen

I alle samfundstyper har man behov for at have styr på tiden: Jagtsæsoner, tid til såning og høst osv. For ikke at tale om behovet i mere komplekse samfund. Dagenes skift har givet sig selv, og af indlysende årsager har det været lettere at holde styr på månens faser og dermed på en 'måned' end på solåret. Selvom det er solen, der bestemmer årstidernes skiften.

Den romerske kalender

Allerede før den romerske republik blev etableret, vil traditionen, at Romulus indførte den første romerske kalender omkring 750 f.v.t. Den var, som også vores nutidige, en kombination af en måne- og en solkalender. Den havde 10 måneder og var på 304 dage. Så selvom månedernes længde var næsten korrekte (der er mellem 29 og 30 dage mellem to fuldmåner), var der et stykke vej endnu, hvis kalenderen skulle stemme med årets gang. Og det gav udfordringer med at bestemme så-tid mm. Det betød jo f.eks. at hvis så-tiden var korrekt et år, kom den efter kalenderen 60 dage for tidligt næste år.

Men allerede dengang, for næsten 3 tusinde år siden, var navnene på månederne dem vi stadig bruger, dog med mindre ændringer:

Martius var den første måned i det romerske år, og opkaldt efter Mars, krigsguden. Romulus var søn af Mars, så det er kun rimeligt, at han kom først.

Anden måned var **Aprilis**, der var måneden for såning. (Navnets oprindelse er uklar)

Tredje måned var **Maius** efter Maja en frugtbarhedsgudinde.

Fjerde måned hed **Junius** efter Juno, gift med Jupiter.

Derefter gik det bare derudaf med månedernes navne, de fleste velkendte:

Quintilis, Sextilis, Septembris, Octobris, Novembris og Decembris (dvs 5., 6., 7., 8., 9. og 10. måned).

Men kalenderen var jo for kort i forhold til det astronomiske solår. Derfor blev der relativt hurtigt derefter tilføjet to måneder: **Januarius** opkaldt efter Janus, ham der ser både fremad og tilbage, og **Februarius** opkaldt efter en renselsesfest i slutningen af året, før det nye år begyndte med marts-måned.

Ifølge traditionen blev denne reviderede kalender lavet af Roms anden sagnkonge Numa Pompilius (regent 715-672 f.v.t.), der var sabiner, og som efterfulgte Romulus. De fleste sagnkonger var ellers etruskere, der var det helt dominerende folk på dette tidspunkt. Men det afspejler, at Rom dengang reelt var underlagt nabo-folk. Angiveligt boede Numa ikke engang i Rom.

Og så kom romerne op på 355 dage i løbet af et år. Men forskellen på ca. 10 dage pr. år i forhold til solåret var der dog stadig.

Den julianske kalender

Det levede man med helt frem til 46 f.v.t., da Cæsar indførte den julianske kalender (han var jo af Juliernes fornemme slægt, der nedstammede fra gudinden Venus), der havde skudår hvert fjerde år for at tilpasse kalenderen til solåret. Samtidigt blev januar årets første måned i stedet for marts. Man havde formentlig allerede opfattet januar som årets første måned i ca. 100 år, men nu blev det fastslået. Og i forhold til sommersonhverv blev året delt i 2 næsten lige store halvdele. Cæsar var (som de senere kejsere) Pontifex Maximus, den øverste præst, og havde derfor magt til at ændre kalenderen så at sige på egen hånd.

For at råde bod på den skævhed, der var opstået i tidens løb, blev der indskudt ekstra 80 dage i året 46 f.v.t.

Det løste en stor del af udfordringerne med den gamle kalender. Og dog var solåret stadigvæk ikke helt i trit med den astronomiske virkelighed.

Solopgang ved Peterspladsen (Timothy A. Gonsalves, Wikimedia Commons)

Men romerne havde faktisk meget godt styr på årets gang. Allerede omkring 200 f.v.t. har der været flere solure i Rom, og som tidligere fortalt, blev Augustus' første obelisk i Rom – den der nu står ved parlamentet – anvendt som kronometer med anlagte meridianer på jorden.

En måned var underopdelt i 3 dele, svarende til vores uger. Men romerne talte i 8 dages perioder, såkaldte nundier. De løb året rundt ganske uafhængigt af solåret fuldstændigt ligesom vores uger. Den 1. dag i en måned kaldte de Kalendae, den 5. eller 7. Nonae, og den 13. eller 15. Idus.

De kristne overtog den julianske kalender, efter at kristendommen blev statsreligion, men indførte 7-dags-uger ligesom i den jødiske kalender.

Jøderne på deres side havde overtaget 7-dags-ugen under Det babylonske Fangenskab (586-538 f.v.t.). Den blev siden en integreret del af skabelsesberetningen i 2. Mosebog, hvor Herren befalede, at den 7. dag skulle være hviledag, sabbat, efter alt arbejdet med skabelsen de første 6 dage.

(Jøderne overtog faktisk også de 12 månednavne fra den babylonske kalender. De stammede oprindeligt fra en sumerisk kalender, der var helt fra omkring 2100 år f.v.t. Det er den ældste kendte kalender overhovedet).

Men det julianske år var sammenlignet med solens gang knapt et kvarter for langt.

Den gregorianske kalender

Det rettede pave Gregor XIII op på i 1582, da han bestemte, at der fremover ikke skulle være skudår i de år, hvor årstallet var deleligt med 100. Lige medmindre årstallet også var deleligt med 400. Så skulle der alligevel være skudår. (Derfor var år 2000 som bekendt et skudår). Og for at råde bod på den skævhed, der var opstået i tidens løb, forkortede man året 1582 med 10 dage, idet man gik direkte fra 4. oktober til 15. oktober.

Og nu var Kristi formodede fødselstidspunkt, der bestemmer årstallet, også inkluderet i kalenderen. Selvom man gik direkte fra år 1 før Kristi fødsel til år 1 efter Kristi fødsel. År 0 findes faktisk ikke.

Pave Gregor XIII præsiderer over reformkommissionen for kalenderen. En astronom udpeger for paven solens placering mellem de to stjernetegn krebsen og vægten.

Maleri på træpermer, d.v.s. trætavler bundet omkring en bunke dokumenter (Sienas stats-arkiv, Wikimedia Commons)

Den gregorianske kalender blev relativt hurtigt indført i den katolske del af verden, mens de protestantiske lande haltede noget bagefter. Danmark indførte den således først 1. marts 1700 efter pres fra Ole Rømer. (Samtidigt blev februar år 1700 forkortet med 11 dage, så man gik direkte fra 18. februar til 1. marts).

Men den ortodokse kirke i øst skulle slet ikke nyde noget af beslutninger truffet af paven i Rom efter Det store Skisma i 1054, så der bibeholdt man den julianske kalender. Det gjorde man i Rusland helt frem til 1918, jfr. at Oktoberrevolutionen i 1907 efter vores kalender fandt sted i november måned.

Dagens navne og timer

Romerne opkaldte dagene efter guderne, hvilket vi i Norden overtog i vikingetiden. Der har allerede dengang været en pæn kontakt mellem Rom og 'Thule', som det fjerne nord blev kaldt. Dagens navne blev dog 'nordificerede': Sol, måne, Tyrns dag (Mars), Odins dag (Merkur), Thors dag (Jupiter), Friggs dag (Venus) -Frigg var gift med Odin- og lørdag vaskedag ('laug' betød bad). Og ganske som i dag skifter ugerne løbende året igennem uden hensyn til årstider, måneder og kalender.

Romerne underinddelte også døgnnet, men opererede ikke med timer. De inddelte dagen (kundgjort af herolder) i før-middag, middag og efter-middag. Altså med fokus på den lyse dagtid.

I Egypten havde man opdelt dagen med dagslys i 12 timer målt med solure, og natten delt i 12 timer målt med vandure eller stjerneure, så timerens længde varierede i døgnets løb. Men dog med 24 timer per døgn.

Minutter og sekunder

Først i 1300-tallet gjorde man alle døgnets timer lige lange. Og vi skal helt frem til 1658, før det første pendul-ur blev opfundet, og det blev muligt med rimelig præcision at underinddele timerne og introducere minutter og sekunder.

Hydrokronometer (vandur) skabt af Giovanni Battista Embriaco, der var en dominikansk munk og opfinder. Uret blev skabt til verdensudstillingen i Paris i 1867 og blev i 1873 opstillet i Borghese Parken i Rom. (Karelj, Wikimedia Commons)

Man valgte at opdele timer og minutter efter 60-talssystemet, der også stammer helt tilbage fra sumererne fra 3. årtusinde f.v.t.

60-talssystemet stammer i denne forbindelse formentlig fra den græske astronom Claudius Ptolemæus (ca. 100 – ca. 170 e.v.t.). Han skrev en bog, *Almagest*, der beskrev det aristoteliske (efter Aristoteles) verdensbillede med jorden som centrum. Den høje grad af overensstemmelse mellem hans modeller og de faktiske observationer bevirkede, at *Almagest* var det astronomiske hovedværk helt frem til 1543, da Kopernikus ødelagde det hele ved at beskrive det heliocentriske verdensbillede, hvor solen udgør centrum for planeternes baner.

Claudius Ptolemæus (ca. 100 – ca. 170 e.v.t.) med en model af det aristoteliske solsystem. Ptolemæus levede hele sit liv i Alexandria i det romerske Egypten, hvor han skrev sit værk *Almagest*. Den originale titel skal have været *Matematisk Syntax*. Den blev oversat til arabisk, og *Almagest* skal være en forvanskning af et græsk ord for 'Den største'. Værket blev i lighed med så mange andre græske værker fra oldtiden reddet for eftertiden ved at blive oversat til arabisk og derefter til europæiske sprog. Maleri fra 1476. (Justus van Gent/Pedro Berruguette, Wikimedia Commons)

Det var jo nærliggende at basere tidsmålingen på tidens fremmeste astronomiske opfattelse. Og Ptolemæus havde været meget betaget af 60-talssystemet. Tallet 60 kunne jo deles med alle de første 6 tal i talrækken (1-6, hvoraf 2, 3 og 5 ovenikøbet var primtal).

Vi lever stadig lidt i fortiden. Når vi spørger, hvad er klokken? refererer det til, hvad har kirkeklokken slået sidst? Klokketårnet i Santa Maria in Aracoeli dvs. ved det himmelske alter. (Jastrow, Wikimedia Commons)

Navnene minutter og sekunder kommer fra latin: Pars minuta prima dvs. første del/formindskelse, og secunda den anden formindskelse.

Men nu underinddeler vi jo endnu mere: Ovenikøbet i brøkdele af sekunder fx ved sportspræstationer.

Lineær og cirkulær tidsopfattelse

Med kristendommens indførelse ændrede den europæiske tidsopfattelse sig fra den hellenistiske cirkulære med gentagelser: året følges af det næste år, med de samme årstider med vækst og efterår, til en lineær tidsopfattelse: Gud havde skabt verden i begyndelsen, så kom hans søn til jorden, blev menneske og genopstod efter døden. Nu ventede man hans tilbagekomst og Dommedag.

Denne tidsoplevelse deler vi stadig. Vi opererer direkte med 'før eller efter vor tid' eller 'før eller efter Kristi fødsel'.

Vores lineære tidsopfattelse er næppe udtrykt tydeligere end af Virginia Woolf, der i Mrs. Dalloway skrev: 'Big Ben begyndte at slå: først de indledende, varslende toner; så timeslaget, uigenkaldeligt.'

Og så er der kirkeåret

Men årets gang er jo andet end måne- og sol-kalendere: Højtider, fødselsdage, jubilæer etc. er med til at præge vores fornemmelse af tidens gang.

Og uanset, at kirken også følger den gregorianske kalender, så er selve kirkeåret alligevel noget helt for sig, baseret på traditioner og fortællinger om Jesu liv, død og opstandelse. Kirkeåret er en gammel blanding af sol- og månekalendere samt uger og dage.

Det starter med advent af latin Adventus Domini, Herrens komme, søndagen 4 uger før juleaften. En gang var det faktisk afslutning på kirkeåret, men det blev ændret omkring år 1000.

Kejser Konstantin den Store fastlagde i året 336 Kristi fødselsdag til 25. december ved vintersolhverv. Kejseren besluttede sig for netop 25. december for at udkonkurrere to andre samtidige meget udbredte religioner, nemlig dyrkelsen af Mithra og Sol Invictus, den uovervindelige sol, der begge fejrede højtider på dette tidspunkt.

I den russisk-ortodokse kirke fejrer man også juleaften 24 december, men den falder først 7. januar efter vores kalender, fordi kirken stadig følger den julianske kalender. Til gengæld besluttede den ortodokse kirke i Ukraine i 2023 at fejre julen 24. og 25. december efter den 'vestlige' gregorianske kalender og ikke efter den julianske som i Rusland.

Men den russisk-ortodokse kirkes jul falder på den måde tidsmæssigt sammen med vores Epifania, dvs. Åbenbaringen, den 6. januar, 12 dage (kaldet juletylvt) efter juleaften. Siden det 6. århundrede fejres dagen som den dag, hvor Jesus blev åbenbaret for den samlede menneskehed repræsenteret af De Hellige Tre Konger. (Det med Kasper, Melchior og Balthasar fra henholdsvis Østen, Afrika og Europa skal Frans af Assisi have fundet på!).

Åbenbaringen, Epifania, De Hellige Tre konger tilbeder den nyfødte Jesus. Man kan lige se en arm fra en af de tilbedende konger, der rækker gaver til barnet på Marias skød. Fragment af mosaik fra 705-707, der oprindeligt har været i den antikke Sankt Peters basilika i Vatikanet. Fragmentet blev i 1639 doneret til Santa Maria in Cosmedin af Pave Urban VIII (Sailko, Wikimedia Commons)

Påskan, den kristne kirkes største højtid, fastlægges efter måneåret (første søndag efter fuldmåne efter forårsjævndøgn). De første kristne overtog påskan fra den jødiske tradition, som højtid som minde om Kristi korsfæstelse, død og senere genopstandelse. Den jødiske højtid, Pesach, der fejres som minde om jødernes udfrielse fra slaveriet i Egypten, fastlægges efter den hebraiske månekalender.

Den hedengangne (danske) Store Bededag blev fastlagt i 1686 efter en blanding af det hele: Fjerde fredag efter påske – og dermed 3 uger før pinsen. Pinsen ligger 7 uger efter påskedag, hvor Jesus blev korsfæstet og 10 dage efter hans opstandelse. Pinedag kom Helligånden over disciplene, der fik ildtunger, så de forstod og talte alle sprog. I tråd med missionsbefalingen. Navnet pinse kommer af græsk pentekoste dvs. halvtredsindstyve, fordi pinedag ligger på den 50. dag efter påskedag.

Og så er vi lidt tilbage, hvor vi startede. Kirkeåret har utvivlsomt et cirkulært præg: Advent, jul, Epifania, påske, pinse – ligesom årstiderne - i en vis modsætning til vores grundliggende lineære tidsopfattelse.

Albert Einstein. Fotografi fra 1912 midt imellem offentliggørelsen af den specielle og den generelle relativitetsteori.
(Jan F. Langhans, Wikimedia Commons)

Og uanset, hvilken tidsopfattelse, man har, eller hvilken kalender man anvender, iler tiden fortsat ufortrødent. Men slet ikke med den samme fart hele tiden: Ifølge Einsteins specielle relativitetsteori fra 1905 går et ur langsommere, når det bevæger sig i forhold til en iagttager. Og ydermere går tiden langsommere i et tyngdefelt ifølge hans lidt senere, i 1916, formulerede generelle relativitetsteori. Den eneste konstant er lysets hastighed.

Men det må vist blive en anden gang!

--- og en vigtig håndbog for de interesserede er R.W. Bauer: Calender for Aarene fra 601 til 2200 efter Christi Fødsel, København 1868, genoptrykt 1967 og med efterfølgende scannet udgave på nettet.

Skal du til Rom i september/oktober så vil dette måske have din interesse:

IV. International Organ Festival (September - October 2024)

In 2024, the doors to the **International Organ Festival** will open again in Rome and traditionally in the Basilica of Santa Maria ad Martyres (Pantheon). This year's festival will **start on September 6, 2024** and **end on Friday, October 11, 2024**. Performances by musicians and performers from different regions of the world will be held at the usual time, **every Friday at 17:30**. Come and enjoy the unique atmosphere of individual performances or this unique place.

[Link](#)

[Romselskabet S.P.Q.R](#)

Telefon 22 15 98 90 | pasl@outlook.dk | Jyske Bank 7854 1361115

